

4. John Biggs. Assessment in Education. *Assessment and Classroom Learning: a role for summative assessment?* University of New South Wales, 1998. Vol. 5, No. 1.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ПРЕДМЕТІВ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ТА ІСТОРИЧНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ (НУШ)

Вікторія Наливайко

Науковий керівник:
Андрій Гриценко

У контексті сучасного світу, освіта є однією з найважливіших складових соціокультурного розвитку суспільства. Особливу роль у формуванні особистості учня відіграє громадянська та історична освіта. Запровадження Нової української школи (НУШ) в Україні відкрило нові можливості та виклики у сфері викладання цих предметів. У цій статті розглядаються сучасні підходи до викладання громадянської та історичної освіти в рамках НУШ.

Початковий етап освіти відіграє фундаментальну роль в процесі навчання, оскільки відбувається становлення особистості майбутнього громадянина. Початкова освіта спрямована на забезпечення подальшого розвитку та всебічного зростання дитини, сприяючи виявленню та розвитку її здібностей у різних сферах діяльності, а також надаючи можливість оволодіти основним рівнем освіти та розвивати здатність навчатися протягом усього життя [1, с. 180-181]. Для досягнення цієї мети важливо виховувати учнів, розвивати їх критичне мислення, а також робити акцент на важливості самостійності в процесі набуття знань

Згідно з Концепцією «Нова українська школа», успішність початкової освіти в Україні залежатиме від якості та мотивації педагогічних працівників. Вчителі повинні бути вмотивованими, творчими, та відповідальними, а також бути здатними розробляти власні навчальні програми, вибирати підручники та методи навчання в початковій школі [2]. Основним завданням педагога початкової школи є не тільки передавати готові знання, але й навчати учнів самостійно здобувати знання, розвиваючи при цьому їх наполегливість, цілеспрямованість та бажання навчатися [3, с. 7].

На сучасному етапі реформування освіти в Україні, виконання змін та інновацій починається з системи початкової освіти. Учні перших класів України з вересня 2018 року отримують освіту відповідно до нового Державного стандарту початкової освіти, що був затверджений Кабінетом Міністрів України в лютому 2018 року [4]. Цей стандарт було розроблено в рамках ініціативи "Нова українська школа" з урахуванням вимог Закону України "Про освіту" та міжнародних освітніх стандартів [5]. Згідно з М. Скибою, Нова українська школа ґрунтується на педагогіці партнерства, яка базується на співробітництві, взаємодії та спільній роботі між учителем, учнем і батьками [6].

Щодо предметів громадянської та історичної освіти для 5-6-х класів, вчителям пропонується вибір навчальних курсів, наприклад "Вступ до історії України та громадянської освіти. 5 клас", "Досліджуємо історію і суспільство. 5-6 класи

(інтегрований курс)", "Історія України. Всесвітня історія. 6 клас", "Україна і світ. Вступ до історії та громадянської освіти. 5-6 класи (інтегрований курс)". Для кожного з цих курсів розроблено модельні навчальні програми, які допомагають структурувати навчальний процес [3; 8; 10].

Предмети громадянської та історичної освіти грають важливу роль у формуванні ідентичності громадянина, його громадянської свідомості та поваги до прав людини. Важливо, щоб викладання цих предметів було послідовним і відповідало змістовим особливостям початкової та базової шкіл. Учитель повинен урахувати, за якою програмою навчалися учні в початковій школі та визначити орієнтири для подальшого викладання в 5-6 класах. Різні програми можуть мати відмінне змістове наповнення, і це слід враховувати при плануванні навчального процесу [3; 8; 9].

Дотримання послідовності між початковою та базовою школами має велике значення в організації навчання предметів історії та громадянської освіти. Перед початком навчання в 5-6 класах важливо розглянути, за якою програмою інтегрованого курсу "Я досліджую світ" навчалися учні в початковій школі. Вчитель повинен чітко визначити критерії для подальшого викладання в 5-6 класах Нової української школи, враховуючи відмінності в змісті програм [7; 10].

Адаптаційний період для учнів 5 класу вважається одним із найважчих у шкільному навчанні, і тому вчителю слід приділити особливу увагу психологічному комфорту учнів. Важливо розпочати навчання з активної взаємодії, включаючи читання та обговорення, розвиток умінь говорити та аргументувати думку, а також навички спільного навчання та володіння предметом/курсом. Перевагу слід надавати активним та інтерактивним методам навчання, дослідницьким підходам та ігровим формам, але не забувати про традиційні методи, оскільки уроки повинні відігравати освітню роль [6].

Застосування допоміжних методів навчання допомагає формуванню необхідних навичок та умінь, які будуть корисні для учнів у подальших класах. Це включає в себе вміння обробляти та систематизувати інформацію, аналізувати різні джерела та оцінювати різні точки зору, пошук інформації, тлумачення і порівняння понять і суджень, а також самостійне опрацювання і проектне планування.

Оцінювання навчальних результатів учнів не лише служить для перевірки рівня засвоєння матеріалу, але й вимірює зміни, які відбулися у їхньому розвитку. Важливо, щоб система оцінювання була зрозумілою для всіх учасників освітнього процесу і визначала критерії оцінювання вже на початку вивчення предмету/курсу. Оцінка має враховувати як рівень засвоєння матеріалу, так і особистісний розвиток учнів. Під час оцінювання рекомендується використовувати інтерактивні методи, дидактичні ігри, конференції, диспути та інші активні форми. Моніторинг особистісного розвитку здобувачів освіти та дотримання академічної доброчесності є важливими аспектами оцінювання [6].

Отже, введення концепції Нової української школи позитивно впливає на розвиток сучасної системи освіти. Державний стандарт визначає цілі та принципи навчання та вимоги до обов'язкових результатів навчання. Педагоги мають велику свободу у плануванні та організації навчального процесу, що є значущим положенням у порівнянні зі старими методами навчання. Уроки можуть бути різноманітними і трансформуватися у дискусійні клуби, дослідницькі лабораторії

та інші активні форми, що сприяють розвитку особистості учня. Навчальні предмети, такі як історія та громадянська освіта, грають важливу роль у формуванні активної громадянської позиції.

Література

1. Романчук А. І. Актуальні проблеми реформування початкової освіти України в сучасних умовах. *Наукові записки [Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова]. Серія : Педагогічні науки*. 2018. Вип. 140. С. 180-185. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzped_2018_140 (дата звернення: 02.11.2023).

2. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року: Розпорядження КМУ від 14 грудня 2016 р. № 988-р. *Офіційний сайт Верховної Ради України України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text> (дата звернення: 02.11.2023).

3. Кремень В. Підготовка вчителя в умовах переходу загальноосвітньої школи на новий зміст, структуру і 12-річний термін навчання. *Вища школа*. 2003. № 1. С. 3 - 11.

4. Про затвердження Державного стандарту початкової освіти: Постанова КМУ 21 лютого 2018 р. № 87. *Офіційний сайт Верховної Ради України України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#Text> (дата звернення: 02.11.2023).

5. Про освіту. Закон України від 28.09.2017 р. № 2145-VIII. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 27.10.2023).

6. Скиба М. Краще разом. Що таке педагогіка партнерства і навіщо вона в НУШ. 2019. URL: <https://nus.org.ua/articles/pedagogika-partnerstva-shho-tse-take-ta-yak-zrozumity-chyvona-ye-u-shkoli/> (дата звернення: 02.11.2023).

7. Васютіна Т., Саєнко Ю. Методика організації роботи учнів 1-го класу з картографічними посібниками в процесі вивчення курсу «Я досліджую світ». *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип 36, том 1, 2021. С. 239-244. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/36-1-38> (дата звернення: 02.11.2023).

8. Гриценко А. П. Можливості використання ІТ-технологій у ході впровадження модельних навчальних програм громадянської та історичної освітніх галузей базової середньої освіти. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*. Сер. : Педагогічні науки. 2022. Вип. 1 (48). С. 108-117. URL: <https://drive.google.com/file/d/1xqridTC6jjLHmtGFLdSl3nvasJLLt6QC/view> (дата звернення: 02.11.2023).

9. Гриценко Андрій Структурування освітніх технологій з метою формування й розвитку громадянської культури в умовах Нової української школи. *Формування громадянської культури в новій українській школі: традиційні та інноваційні практики: збірник наукових статей / За заг. ред. Г. Л. Єфремової, С.М. Луценко*. Суми, 2022. URL: <https://cutt.ly/wJ9OZAJ> (дата звернення: 02.11.2023).

10. Гриценко А.П. Формування професійної компетентності вчителів у ході впровадження модельних навчальних програм для базової середньої освіти. *Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм:*

матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, (Кременчуцький педагогічний коледж імені А.С. Макаренка, 18 травня 2022 р.) / [редактор-упорядник: Т.В. Кулікова]. Кременчук : Методичний кабінет, 2022. С. 82-86.

ПРИЙНЯТТЯ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ: РОЛЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ У ВИВЧЕННІ ІСТОРІЇ

Вікторія Рудіна

Науковий керівник:
Андрій Гриценко

Століттями історики усвідомлювали та досліджували події минулого, збагачуючи наше розуміння світу та джерел національної та світової спадщини. Однак, із завершенням 20-го століття та настанням нового тисячоліття, розвиток технологій, нові методи та підходи досліджень увійшли в історичну науку, що змінило уявлення про те, як ми розуміємо та вивчаємо минуле [1; 2].

Сучасні методи досліджень історії України надають нам нові можливості для інтерпретації подій, які відобразилися на культурі, політиці, економіці та суспільстві. Роль цих підходів полягає в удосконаленні аналізу, збору та інтерпретації історичних фактів.

Г. В. Касьянов зазначає, що суттєвим для сучасного аналізу історії України є питання відносин у владі, клановості бізнесових та державних структур, наявності групи інтересу та олігархії. Вчений підкреслює, що в Україні сформувалася система владних відносин, яка забезпечує економічні та політичні інтереси декількох бізнес-груп та пов'язаних із ними угруповань у системі управління й силових структурах центру та регіонів, які (групи) використовують інститути державної влади та представницької демократії з метою просування корпоративних інтересів та в конкурентній боротьбі [3, с. 160]. Сучасна українська історіографія повинна стати інструментом створення новітньої концепції історії України. Щодо її витворення і побудови, то, безумовно, вона повинна б опиратися на існуючий досвід вивчення історичного минулого, акумулюючи і новітні ідеї та теоретичні підходи, сучасний дослідницький інструментарій наукового пошуку, який повинен включати в себе усю сукупність існуючих дослідницьких методів.

У сучасних дослідженнях особливе місце займає «інтелектуальна історія», яка, на думку дослідника В. Тельвака, на відміну від традиційної історії звертає пильну увагу дослідників на істориків другого чи третього плану, чий творчість не мають особливої цінності з погляду сучасних історіографічних та інтелектуальних стандартів, але з огляду на формування суспільної думки можуть бути так само важливими, або навіть і більш важливими, аніж праці визнаних нині великих дослідників [4, с. 11–12].

Одним із ключових напрямків є використання цифрових технологій у вивченні історії. Це охоплює цифрову реконструкцію історичних подій, що дає можливість краще зрозуміти контекст та значення минулих подій. За допомогою цифрових архівів та баз даних стає можливим зробити історичні джерела більш доступними для дослідження та використання у наукових цілях.

Інший важливий підхід - інтердисциплінарність. Поєднання історії з археологією, антропологією, економікою та політологією дозволяє бачити історію в